

5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİNİN OKUL UYUMU İLE İLİŞKİSİ*

THE RELATIONSHIP BETWEEN SCHOOL ADAPTATION OF SELF-REGULATORY SKILLS OF 5-6 YEARS OF CHILDREN

Merve ŞEPİTÇİ SARIBAŞ**
Gülümser GÜLTEKİN AKDUMAN***

Öz

Araştırma, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocukların öz düzenleme becerilerini ve okula uyum becerilerini belirlemek, öz düzenleme becerileri ile okula uyum arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, 2016-2017 eğitim öğretim yılı içerisinde Ankara ili, Yenimahalle ilçesinde ki resmi ilköğretim anasınıfları ile resmi bağımsız anaokullarına devam eden 350 çocuk ile yürütülmüştür. Veri toplamak amacıyla; Çocuklar için Genel Bilgi Formu, Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği ve 5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 24 paket programında analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öz düzenleme becerilerinin çocuğun yaşına göre, okula uyum becerisinin ise çocuğun yaşına ve cinsiyetine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Araştırmada ayrıca okula uyum becerileri ile öz düzenleme becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Öz Düzenleme Becerileri, Okula Uyum Becerileri.

Abstract

The aim of this study was to determine the self-regulation skills and school adaptation skills of 5-6 year-old children attending pre-school education institutions and to investigate the relationship between self-regulation skills and school adaptation. The study was carried out with 350 primary children in the primary schools of Ankara and Yenimahalle district in 2016-2017 academic year. In order to collect data; General Information Form for Children, Child Behavior Rating Scale and School Assessment for Children aged 5-6 Years were used. Data were analyzed in SPSS 24 package program. As a result of the research, it was seen that self-regulation skills differed significantly according to the age of the child and the ability to adapt to school showed a statistically significant difference according to the age and gender of the child. In addition, it was determined that there was a positive correlation between school adaptation skills and self-regulation skills.

KeyWords: Pre-school Period, Self-regulation Skills, School Orientation Skills.

1. GİRİŞ

Okul öncesi eğitimi, 0-6 yaş grubu çocuklara devlet veya özel kuruluşlarca verilen, çocuğu ilköğretime hazırlayan, evde çocuğa verilen eğitimi destekleyen, çocukların sağlıklı bir biçimde sosyal, dil, psiko-motor, bilişsel, duygusal olarak tüm gelişim alanlarını destekleyen, çocuğa yaşadığı ülkenin sosyal-kültürel değerlerini yaş gruplarına uygun olarak tanıtmayı amaçlayan, çocuklardaki eşitsizlikleri ortadan kaldırmayı hedefleyen ve çocuğun tutum ve kişilik yapısını oluşturan değer yargılarını da belirleyen; kısacası tüm hayatına yön veren önemli bir eğitimidir (Aslanargun ve Tapan, 2012, 219; Balaban, 2017, 7). Okul öncesi dönem, çocuğun gelişim alanlarının en hızlı ilerleme ve değişim gösterdiği kritik bir dönemdir. Bu sebeple okul öncesi dönemde verilecek eğitim çocukta değişmeyen, kalıcı izli davranış ve becerilere sebep olmaktadır (Şahin, 2000, 1). Bu kritik dönemde okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programlarıyla çocuklara becerilerin sağlıklı bir şekilde kazandırılması, ileride çocukların kendini tanıyan ve kabul eden, başkalarıyla etkili iletişim kurabilen, merak eden, araştıran; kısacası kendisiyle ve çevresiyle barışık olan yetişkinlerin temellerini oluşturacaktır (Senemoğlu, 1994, 30).

Okul öncesi eğitiminin önemi ve gerekliliği tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de son zamanlarda daha çok anlaşılmıştır (Atalay, 2011, 3). Özellikle okul öncesi dönemde kazanılan beceri ve yeterliliklerin,

* Bu makale ilk yazarın yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

** Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi, mervesepitci@icloud.com

*** Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, gulums@gaazi.edu.tr

çocukların ileriki yaşamlarına olumlu veya olumsuz etkilerinin olduğu düşünülmektedir. Okul öncesi eğitimi çocukların sosyal, duygusal, bilişsel ve fiziksel olarak gelişmesine sebep olmaktadır. Sosyal, duygusal, bilişsel ve fiziksel olarak kendini geliştiren çocuklar akranları, ailesi ve öğretmenleri ile daha etkin bir iletişim ve etkileşim kurabilmekte, böylelikle akademik ve sosyal olarak da daha fazla doyuma ulaşabilmektedirler. Buna karşın, sosyal ve duygusal gelişim olarak geri kalmış çocuklar, sosyalleşmekte zorluk çekmekte, okula ve çevresine daha az uyum sağlayabilmekte, davranış bozukluğu ve başarısızlık gibi olumsuz deneyimler edinebilmektedir (Aslanargun ve Tapan, 2012, 223). Bu bağlamda çocuğun kendini kontrol edebilmesi, kendinin farkına varabilmesi, becerileri doğrultusunda kendini geliştirebilmesi ve öz düzenlemesini sağlayabilmesi bakımından okul öncesi eğitimi ve okul öncesi eğitim kurumları büyük bir önem taşımaktadır.

Günümüzde öğrenmeye ve öğrenene verilen değer gittikçe artmaktadır. Öğrenme doğumdan ölene kadar devam eden bir süreçtir. Bu sürecin öneminden dolayı da öğrenme ile ilgili birçok kuram geliştirilmiştir. Dünya çapında ve ülkemizde kabul gören bir yaklaşım olan yapılandırmacı yaklaşım çocukların aktif olduğu öğrenme ortamlarını içermektedir. Bilgi bombardımanına maruz kalan çocukların kendilerine göre durumu uyarlayabilmesi ve kendini durumlara göre kontrol edebilmesi önemli bir durum haline gelmiştir. Bu durum da çocukların öz düzenleme becerilerine sahip olmasını gerektirmiştir (Budak, 2016, ii). Koç (2014, 139), öz düzenlemeyi, kişinin kendi aktivite sürecini zihinsel, güdüsel ve davranışsal bir takım stratejilerle düzenlemesi olarak tanıtmıştır. Öz düzenleme çocuğun farklı yönlerini tanıması ve özellikleri doğrultusunda farklı becerileri kendi kendine kazanabilmesi yolunda kullanabildiği her türlü teknik ve taktiği oluşturmaktadır. Yani öz düzenleme kendi amaçlarını, kendi özelliklerini göz önüne alarak belirleme ve bu yolda kendi çalışma stratejileri doğrultusunda kendini motive etme işidir. Yapılan farklı çalışmalar öz düzenleme becerilerinin ve bu becerileri öğrenme sürecinde kullanmanın sadece okul ortamında değil, hayat boyu önemli olduğunu vurgulamaktadır (Çiltaş, 2011, 1). Öz düzenleme, iç durumları, tepkileri, düşünceleri ve duyguları denetleme bakımından gelişimin kritik bir yönüdür ve kişiliğin gelişmesinde temel oluşturması bakımından önemlidir (AnnBell ve DeaterDeckard, 2007, 409). Çocukların öz düzenleme becerilerinin gelişimi, duygu ve davranışı düzenleme becerilerini de olumlu yönde etkilemektedir (Posner ve Rothbart, 1998, 1915). Öz düzenleme becerilerinin kazanılması, çocuğun kendini tanıması, kendi davranış ve bilişsel süreçlerini ayarlayabilmesi, okula, arkadaşlarına ve bulunduğu çevreye uyum sağlayabilmesi açısından oldukça önemlidir.

Özellikle yurt dışında öz düzenlemeye verilen önemin artması ile birlikte bu alanda yapılan çalışmalar da artmaya başlamıştır. Öz düzenleme ile ilgili yapılan çalışmalarda, çocukların ileriki hayatlarının temelini oluşturan okul yılları ile öz düzenleme becerilerinin ilişkisi incelenmeye başlanmıştır. Bu çalışmalarda öz düzenleme, motivasyon ve öğrenme arasındaki bağlantılar incelenmiş, öz düzenleme becerileri araştırılmış ve öğrencilerin öz düzenleme becerilerinin iyileştirilmesi için çalışmalar yapılmıştır (Schunk, 2005, 173). Öz düzenleme becerilerinin hayatın ilk yıllarında başladığı ve bu denli önemli bir kavramın çocuk içinde kritik bir önemi olduğu vurgulanmıştır. Öz düzenleme, çocukların isteklerini, zevklerini erteleyebilme, eylem ve davranışlarını kontrol etme becerilerini kapsamaktadır. Kendi duygu ve davranışlarını kontrol edebilen okul öncesi dönem çocuklarının akranlarıyla olan ilişkilerinde daha arkadaşça ve olumlu yönde ilişki kurdukları belirlenmiştir (Ramani, Brownell ve Campbell, 2010, 218). Öz düzenleme becerileri sayesinde sosyal yetersizlik ve uyumsuzluğun önüne geçilebilmektedir. Bu sebeple öz düzenleme becerileri hem normatif gelişmeye hem de bireysel çeşitliliğe katkıda bulunan süreçleri anlamak için oldukça önemlidir (Eisenberg ve Sulik, 2012, 82).

Okul öncesi eğitim kurumlarına başarılı bir geçiş yapmak, küçük çocuklar için kritik bir öneme sahiptir. Çocuk, okul öncesi kurumlarında nispeten yapılandırılmış etkinliklere, yeni çevresine ve arkadaşlarına uyum sağlamayı öğrenmektedir. Çocuk bu dönemde çevresine karşı verdiği tepkilerde ve kendi davranışlarında bir takım kısıtlamalara gitmeyi öğrenmektedir. Bu da çocuğun kendini kontrol etmesini ve düzenlemesini gerektirmektedir (Ponitz, McClelland, Matthews ve Morrison, 2009, 605). Araştırmacılar, çocukların öz düzenleme becerilerinin onların okula uyum sağlamalarına, öğrenme deneyimlerinden yararlanmalarına ve sosyal etkileşimlerde başarılı olmalarına yardımcı olduklarını ileri sürmüşlerdir. Çocukların öz düzenleme becerileri onların gelecek eğitim yollarını şekillendirmektedir (Ponitz, McClelland, Matthews ve Morrison, 2009, 605). Bandura'nın sosyal bilişsel kuramına göre, öz-yeterlik ve kendini düzenleme, öğrencilerin öğrenmesini ve başarı sağlamasını etkileyen kilit süreçlerdendir (Schunk ve Zimmerman, 2007, 7).

Okul öncesi dönem, çocukların güven duygusunu kazanarak hem şimdiki okulunu hem de ileride gireceği okul ortamlarını sevip uyum sağlamasında da önemli bir dönemdir (Balaban, 2017, 1). Çocuğun yeni ortama ve arkadaşlarına uyum sağlamasının ve öğretmenine güvenmesinin çocuğun gelişimi üzerinde

önemli bir etkisi vardır. Sağlıklı olarak gerçekleşen uyum sonucu; çocuk, akranları ve öğretmenleri ile pozitif yönde etkileşim ve iletişim kurmaya, kendini güvende hissettiği okul ortamında yeni şeyler keşfetmeye ve öğrenmeye başlayacaktır (Grossmann ve Grossmann, 1998, 73). Çocukların okul öncesi kurumlarına alışma süreci, hem çocuk ve ebeveyn hem de eğitimci için zorlu bir süreci oluşturmaktadır. Çocuğun yeni bir ortama uyum sağlaması ve okul öncesi kurumuna alışma sürecinin kolay olabilmesi için öncelikle okula başlamadan önce çocukların aile tarafından desteklenip bazı beceriler kazandırılması, daha sonrasında ise okul ortamında planlamaların ve programların yapılması gerekmektedir (Emre, Çalışkan ve Sağlam, 2018, 32). Çocukların okul öncesi kurumlarında kazandıkları beceriler, arkadaşları ve öğretmenleri ile geçirdikleri pozitif sosyalleşme süreci onların çevrelere ve okula uyumlarını kolaylaştıran etkenlerdir. Yine okulda veya ev ortamında çocuğun öz düzenleme becerilerini kazanması çocuğun okula ve çevresine uyumunu kolaylaştırabilmektedir.

Çocukların kendilerini düzenleyebilmeleri, çocukların çevresi ile iletişimini etkilemektedir. Öz düzenleme çocuğun hem kişisel olarak hem de sosyal olarak kendini kontrol etmesine ve geliştirmesine olanak tanınmaktadır. Öz düzenleme becerileri gelişmiş olan çocuklar bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal açıdan da kendilerini olumlu yönde geliştirebilmektedirler. Okula hazır bulunmuşluğu ve okula uyumu etkileyen bu kavramlar öz düzenlemenin bir getirisi durumundadır (Ogelman, Seçer, Gündoğan ve Bademci, 2015, 2).

Bu sonuçlar doğrultusunda, okul öncesi eğitim kurumlarında pozitif yönde öğrenme ve iletişim atmosferini sağlamak ve okul uyumu için öz düzenleme sürecinin desteklemesinin önemli olduğu söylenebilir. Aile ortamından sonra ilk kez uzun süreli başka bir ortama (okul ortamı) giren çocuğun okula uyumunu etkileyen birçok faktörden söz etmek mümkündür. Çocuğun ailesinden kazanarak geldiği ve okul öncesi eğitim kurumlarında geliştirdiği öz düzenleme becerilerinin, çocuğun tüm okul dönemlerinde uyumuna etkili olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca okul uyumu ve öz düzenleme becerilerinin çocukların farklı becerileri kazanma, değişik çevrelere ayak uydurabilme, öz güven sahibi olabilme ve sosyal ilişkilerinde daha aktif olabilme gibi durumlarını da etkilediği görülmektedir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada; okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ile okula uyumları arasındaki ilişki incelenerek, öz düzenlemenin okula uyum sağlama üzerinde etkisinin olup olmadığının ortaya koyulması amaçlanmaktadır. Bu amaçla yapılan çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Alt amaçlar:

- Çocuğun yaşı; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) ile okula uyumları (okulu sevme, işbirlikli katılım, okuldan kaçınma ve kendi kendini yönetme alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Çocuğun cinsiyeti; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) ile okula uyumları (okulu sevme, işbirlikli katılım, okuldan kaçınma ve kendi kendini yönetme alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Okul öncesi kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) ile okul uyumları (okulu sevme, işbirlikli katılım, okuldan kaçınma ve kendi kendini yönetme alt boyutları) arasında anlamlı bir korelasyon var mıdır?

Okul öncesi dönemde öz düzenleme becerileri ile okula uyum becerileri arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmaların az olması bu konudaki araştırmaları önemli kılmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada, uygulama sonrasında elde edilen bilgiler doğrultusunda okula uyumun öz düzenleme becerilerinden etkilendiğini sunmak ve öncü çalışmalardan biri olmak hedeflenmiştir.

2. Yöntem

2. 1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerileri ile okula uyumu arasındaki ilişkinin karşılaştırmalı olarak incelendiği bu çalışma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2012, 77).

2. 2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Ankara ili Yenimahalle ilçesinde bulunan, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklar oluşturmaktadır. Örneklemenin uygulama işlemi; resmi ilköğretim okullarının anasınıfları ve bağımsız anaokulları

tamamında olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kotalı örnekleme yöntemine uygun olarak resmi ve özel anasınıfları bazında büyüklükleriyle orantılı olarak uygulanmıştır. Kotanın belirlenmesinde kullanılan anaokulu-anasınıfları sayıları ve toplam mevcutları T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ankara-Yenimahalle İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden temin edilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın örneklemini Ankara ili Yenimahalle ilçesinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda okul öncesi eğitime devam eden 350 çocuk oluşturmuştur.

2. 3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada çocukların yaş ve cinsiyet bilgilerini elde etmek amacıyla hazırlanan “Çocuklar için Genel Bilgi Formu”, çocukların öz düzenleme becerilerinin belirlenmesi için “Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği (ÇODDÖ)” ve çocukların okula uyum düzeylerinin belirlenmesi için “5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği” kullanılmıştır.

Çocuklar İçin Genel Bilgi Formu

Araştırmada çocukların demografik özelliklerini belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen “Çocuklar İçin Genel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Form çocukların öğretmenleri tarafından yanıtlanmıştır.

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği (ÇODDÖ)

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği (Child BehaviorRatingScale-CBRS) 1990 yılında Bronson, Goodson, Layzer ve Love tarafından 3-6 yaş çocukların öz-düzenleme becerilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Gözleme dayalı bir değerlendirme aracı olan ÇODDÖ, öğretmenlerin, çocuklarını, sınıf ortamında davranış düzenleme ve sosyal becerileri açısından değerlendirdiği bir ölçektir. Çocukların plan yapma, verilen görevi ya da başladığı işi tamamlama, işbirliği yapma, arkadaşları ile birlikte çalışma, organize olma ve çevreye uygun davranışlar sergileme gibi davranışları sınıf içinde çocuklarıyla sürekli etkileşim içinde olan öğretmenleri tarafından değerlendirir (Sezgin ve Demiriz, 2016, 705).

Ölçek, toplam 17 maddeden oluşan “Davranış Düzenleme Boyutu” ve “Sosyal Beceri Alt Boyutu” olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Davranış düzenleme alt boyutunda, dikkat (görevine odaklanır, görevi bitmeden ayrılmaz), önleyici kontrol (öğrenme görevlerini bir iki basamakta tamamlar), çalışan bellek (kurallara uyar, talimatları takip eder) alanlarını değerlendiren 10 madde bulunmaktadır. Sosyal beceri alt boyutu, verilen yönergeye uyma, işbirliği, sırasını bekleme, diğer çocuklara sözel ya da fiziksel şiddet kullanma gibi çocukların arkadaşları ile olan, onların sosyal becerilerini ölçen 7 maddeden oluşmaktadır. ÇODDÖ, davranışların sıklığına göre (1-Hiçbir zaman, 2-Nadiren, 3-Bazen, 4-Sıklıkla/Çoğunlukla, 5-Her zaman) puanlanarak değerlendirilmektedir. Ölçekte yer alan 12. ve 13. maddeler ise ters puanlandırılarak kodlanmaktadır (Sezgin ve Demiriz, 2016, 705).

Ölçeğe ait veriler incelendiğinde, davranış düzenleme alt boyutundaki 10 madde için faktör analizinin 0.60-0.80 arasında, sosyal beceri alt boyutundaki 7 madde için faktör analizinin 0.60-0.80 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. 17 maddelik ölçek üzerinde yapılan iç tutarlık güvenilirliği analizinde cronbachalpha (α) katsayısının 0.89 ve 0.95 olduğu görülmüştür. Değerlendirme aracının test tekrar test güvenilirliği 0.67 olarak bulunmuştur. ÇODDÖ'nin farklı ülkelerde yaygın bir şekilde kullanıldığı yapılan araştırmalarda görülmektedir. Bu araştırmalar incelendiğinde, ölçeğin faktör analizi ve geçerlik-güvenirliliğine ilişkin güçlü sonuçlar elde edilmiştir (Cadima, Gamas, McClelland&Peixoto; McClelland; McClelland&Morrison; vonSuchodoletz, Gestsdottir, Wanless, McClelland, Birgisdottir, Gunzenhauser&Ragnarsdottir'den aktaran Sezgin ve Demiriz, 2016, 705).

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği (Child BehaviorRatingScale-CBRS)'nin, Türkçe'ye uyarlanması ve geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Sezgin ve Demiriz tarafından 2016 yılında yapılmıştır. ÇODDÖ'nün uyarlanma sürecinde ilk olarak ölçekteki İngilizce maddeler, İngilizce bilen iki dil uzmanı ve araştırmacı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Daha sonra çeviriler her iki dili iyi bilen iki dil uzmanı tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir ve çevirilerin tutarlılıkları ve anlamca uyumları karşılaştırılmıştır. İngilizce ve Türkçe anlam benzerlikleri tekrar incelenerek gerekli düzenlemeler yapılmış ve ölçme aracına son hali verilmiştir. İngilizce dil uzmanları ve alanda uzman akademisyenlerce Türkçe ve İngilizce formun uyuştukları kabul edilmiştir. Çevrilen Türkçe ölçek, uzman görüşü almak üzere 11 akademisyene verilmiştir. Uzmanlarca kapsam geçerlik indeksleri ve kapsam geçerlik oranları incelenmiştir (Sezgin ve Demiriz, 2016, 706). Sezgin ve Demiriz'in yaptığı araştırmada veriler okul öncesi kurumuna devam eden 36-72 ay arası 591 çocuktan alınmıştır. Geçerlik analizi için kapsam geçerliği, yapı geçerliği ve ölçüt-bağımlı geçerliği ele alınmıştır. 17 madde ve 2 faktörden meydana gelen modelin yapı geçerliğini incelemek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve ölçek kabul edilebilir düzeyde uyumlu olarak sonuç vermiştir (Uyum İndeksi (χ^2)=1160.67, χ^2 / serbestlik derecesi (sd)=4.88, Yaklaşık Hataların Ortalama Karakökü (RMSEA)=0.09, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI)=0.97, Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI)=0.97, Normlaştırılmamış

Uyum İndeksi (NNFI)=0.96 ve Fazlalık Uyum İndeksi (IFI)=0.97). Cronbach Alfa değerleri, madde-toplam puan korelasyonları, %27'lik alt-üst değerler arası farklılık ve test-tekrar test güvenilirliği hesaplanarak güvenilirlik analizi yapılmıştır. Madde-toplam puan korelasyonları 0.56 ile 0.87 arasında, %27'lik alt-üst değerler arasındaki farklılıklarla ilişkin t değerleri 11.8 ile 43.9 arasında ortaya çıkmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı, 0.84-0.96 arasında bulunmuştur. Araştırma sonucunda ölçeğin Türkçe formunun okul öncesi çocukların öz düzenleme becerilerini ölçmede kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu görülmüştür (Sezgin ve Demiriz, 2016, 702).

5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği

Orijinal ölçek, 27 maddeden ve "okulu sevme" alt ölçeği, "işbirlikli katılım" alt ölçeği, "okuldan kaçınma" alt ölçeği ve "kendi kendini yönetme" alt ölçeği olmak üzere 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Okulu sevme alt ölçeği 5 maddeden oluşmakta ve çocuğun okulu ne kadar sevdiği hakkındaki öğretmen görüşlerini ölçmektedir. İşbirlikli katılım alt ölçeği 8 maddeden oluşmakta, çocuğun öğretmenin otoritesini, sınıf kurallarını ve sorumluluklarını ne kadar yerine getirdiğini belirtmektedir. Okuldan kaçınma alt ölçeği 5 maddeden oluşmakta ve çocuğun sınıf ortamından kaçınma eğilimiyle ilgili öğretmen görüşlerini göstermektedir. Kendi kendini yönetme alt ölçeğinde 9 madde bulunmaktadır ve çocuğun sınıf içindeki bağımsız ve benmerkezci davranışlarını bu alt ölçekte belirlemek mümkün olmaktadır. Ölçekteki her madde "Uygun Değil", "Uygun" ve "Tamamen Uygun" görüşleri ile değerlendirilmektedir (Önder ve Gülay, 2010, 2012-2014).

Ladd, Kochenfender ve Coleman tarafından 1996 yılında geliştirilen Okul Uyum Öğretmen Değerlendirmesi Ölçeği'nin (The Teacher Rating Scale of School Adjustment for 5-6 Years of Children), Önder ve Gülay tarafından 2010 yılında geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış ve ölçek Türkçeye uyarlanmıştır. Öncelikle 5-6 Yaş Çocukları İçin Okul Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği, hem İngilizcesi hem de Türkçesi iyi olan, konunun uzmanı 2 kişi tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Hem orijinal ölçek hem de Türkçeye çevrilmiş ölçek bir araya getirilerek karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma yapılırken dil kurallarına ve kültürel anlama dikkat edilerek düzenlemeler yapılmıştır. İyi derecede hem İngilizce hem de Türkçe bilen diğer iki kişiden bağımsız başka bir uzman tarafından çevrilen Türkçe form, geri çeviri yöntemiyle tekrar İngilizceye çevrilmiştir ve ölçeklerin tutarlılığı karşılaştırılmıştır. İki formun birbiriyle uyumlu olduğu belirlenmiş ve son düzenlemeler yapılmıştır. 25 sınıf öğretmeni, 5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeğini çocuklarla ilgili eğitim öğretim yılı başından itibaren edindikleri gözlemlerden yola çıkarak değerlendirmişlerdir (Önder ve Gülay, 2010, 213). Araştırmada verilerin analizi, SPSS 13.0 paket programı ile yapılmıştır. Kişisel bilgi formundaki bilgilerin yüzde dağılımları ve frekansı hesaplanırken, test- tekrar test güvenilirliği Pearson Momentler çarpımı korelasyon tekniği ile, ölçeğin iç güvenilirliğini oluşturan maddeler arasındaki bağlantı ise Cronbach Alpha tekniğiyle hesaplanmıştır. Geçerlik ölçütünü tespit etmek için ise madde analizi yapılmıştır. Hesaplamalar sonucunda ilişkinin yeterli düzeyde olduğu kabul edilmiştir ve ölçeğin Türkçe formunun iç güvenirlige (tutarlığa) sahip olduğu ortaya çıkmıştır (Cronbach Alpha: .70, $p < .01$). Ayrıca ölçeğin Orijinal ve Türkçe formunda alt ölçekler için hesaplanan Cronbach Alpha değerleri kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe formunun zamanla değişebilirlik düzeyini tespit etmek için test tekrar test tekniği kullanılmıştır. Ölçek 2 hafta arayla 1'er kez çalışma grubundan tesadüfi olarak seçilen 30 kişilik gruba uygulanmış ve iki uygulama arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Tekniği ile değerlendirilmiştir. Test Tekrar Test Güvenirligi Analiz Sonuçlarına göre 5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeğinin zamana karşı değişmezliğinin oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Türkçe formun görünüm geçerliği 3 uzman tarafından incelenmiştir ve uygun bulunmuştur. Ayrıca ölçeğin yapısal geçerliği madde analizi yapılarak belirlenmiştir. Ölçeğin yapısına uymayan iki madde ölçekten çıkarılmıştır. Bu ölçeğin ölçtüğü boyutları ve görevleri ölçen başka bir Türkçe ölçek bulunmadığından kriter geçerliği test edilememiştir. Alt ölçeklerin iç tutarlılık katsayılarının yüksek oluşu (0.67-0.84 arasında) alt ölçeklerin de kendi aralarında tutarlı olduğunu göstermektedir (Önder & Gülay, 2010, s. 213-220). 5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapıldıktan sonra birçok araştırmada ölçme aracı olarak kullanılmıştır (Gülay, 2011; Gülay Ogelman ve Erten, 2013; Kaya ve Akgün, 2016).

2. 7. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarının örnekleme uygulanmasına ilişkin gerekli izinler, ölçeklerin Türkçeye uyarlanmasını ve geçerlilik-güvenirlilik çalışmalarını yapmış kişilerden alınmıştır. Uygulama yapılacak okullar belirlenmiş ve Milli Eğitim Bakanlığında okullarda uygulama yapılabileceğine dair izin alınmıştır. Uygulama yapılacak olan okul yetkilileri ile görüşülüp uygun gün ve tarih belirlendikten sonra uygulamayı gerçekleştirmek üzere belirlenen okullara gidilmiştir. Gidilen her okulda öğretmenler ile görüşerek ölçme araçları uygulanmıştır.

2. 8. Verilerin Analizi

Bu araştırmada, araştırmaya katılan çocukların “Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeğinin” davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları ile “5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Değerlendirme Ölçeğinin” okulu sevme, işbirlikli katılım, okuldan kaçınma ve kendi kendini yönetme boyutları yaş ve cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız değişkenin kategori sayısına bağlı olarak t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile SPSS 24 paket programında incelenmiştir. Anlamli çıkan farklılıklarda ayrıca grup farklılıklarının tespit edilmesi amacıyla Tukey HSD testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile incelenmiştir. Yapılan istatistiklerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenmiştir.

Analizler öncesinde kayıp verilerin olup olmadığını tespit etmek için veri setinde kayıp değer ve uç değer incelemesi yapılmıştır. Herhangi bir kayıp ve uç değere rastlanmamıştır.

Diğer bir varsayım olan normallik varsayımı da incelemeye alınmıştır. Örneklem büyüklüğünün 350 olması sebebiyle Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmıştır. Ayrıca dağılıma ait çarpıklık ve basıklık değeri de incelenmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1: Normallik Testi Sonuçları

Değişkenler	Kolmogorov-Smirnova	
	İstatistik	P
Davranış Düzenleme Boyutu	0,142	0,000
Sosyal Beceri Boyutu	0,158	0,000
Okulu Sevme Boyutu	0,347	0,000
İşbirlikli Katılım Boyutu	0,206	0,000
Okuldan Kaçınma Boyutu	0,294	0,000
Kendi Kendini Yönetme Boyutu	0,195	0,000

Tablo 1 incelendiğinde, Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarının anlamlı bir sonuç doğurduğu görülmektedir. Bu durum dağılımın normal olmadığına işaret etmektedir. Ancak bu sonuçlar örneklem büyüklüğünden etkilenmektedir. Böylece analiz sonucunda yanlı sonuçlar verebilmektedir. Bu sebeple dağılımın normalliğine karar vermede son test çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır.

Tablo 2: Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Değişkenler	N	Çarpıklık	Basıklık
Davranış Düzenleme Boyutu	350	-0,797	-0,553
Sosyal Beceri Boyutu	350	0,207	-0,548
Okulu Sevme Boyutu	350	1,055	-1,320
İşbirlikli Katılım Boyutu	350	0,259	-1,070
Okuldan Kaçınma Boyutu	350	1,206	-1,579
Kendi Kendini Yönetme Boyutu	350	0,006	-0,790

Tablo 2 incelendiğinde, her bir değişkene ait çarpıklık ve basıklık değerinin -2 ve +2 arasında olduğu görülmektedir. Bu analiz sonucunda değişkenlerin normal dağıldığını ve parametrik testlerin uygulanabileceği sonucuna ulaşılmaktadır (George ve Mallery, 2003).

3. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine yanıt vermek için toplanan verilerin analizlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Çocukların yaş ve cinsiyeti ile öncelikle öz düzenleme becerileri daha sonra ise okula uyum becerileri arasındaki ilişkiler incelenmiş, tablo haline getirilmiş ve yorumlanmıştır. Son olarak ise korelasyon tablolarına yer verilmiştir.

3. 1.Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öz düzenleme becerilerinin çocuğun yaşına ve cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığı t testi ile incelenmiştir.

Çocuk davranış değerlendirme ölçeği boyutlarını davranış düzenleme boyutu ve sosyal beceri boyutu olmak üzere iki alt boyut temsil etmektedir. Bu alt boyutlar ile çocukların sınıf ortamındayken diğer yetişkinler ve arkadaşlarına sergiledikleri davranışlar incelenmektedir. Çocuk davranışlarının gözlemlenme sıklığını değerlendirmek için hiçbir zaman (1), nadiren (2), bazen (3), sıklıkla (4) ve her zaman (5) olmak üzere maddeler yer almaktadır. Alınan puanların yüksek olması çocuğun öz düzenleme becerilerinin de doğru orantılı olarak yükseldiğini göstermektedir. Bulgulara ait verilere Tablo 3 ve 4’te yer verilmiştir.

Tablo 3: Çocukların Yaşına Göre Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin t Testi Sonuçları

Çocuğun Yaşı	Öz Düzenleme Becerisi						
	Davranış Düzenleme Boyutu			Sosyal Beceri Boyutu		Toplam	
	N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
48-60 ay	86	37,83	11,15	27,51	7,18	65,48	17,87
60-72 ay	264	39,74	9,34	28,84	6,28	68,51	14,85
Toplam	350	39,27	9,83	28,52	6,53	67,76	15,67
t Testi Sonuçları		t	p	t	p	t	p
		-1,570	0,000*	-1,648	0,006*	-1,561	0,000*

*p<0,05

Tablo 3 incelendiğinde, yapılan t testi sonuçlarına göre, çocuğun yaşı ile öz düzenleme becerilerinin davranış düzenleme boyutu (t=-1,570, p<0,05), sosyal beceri boyutu (t=-1,648, p<0,05) ve toplam öz düzenleme becerisi (t=-1,561, p<0,05) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Puan ortalamalarına bakıldığında 60-72 ay yaş aralığında olan çocukların davranış düzenleme boyutu puanı ($\bar{X}$ =39,74), sosyal beceri boyutu puanı ($\bar{X}$ =28,84) ve toplam öz düzenleme puanının ($\bar{X}$ =68,51), 48-60 ay yaş aralığında olan çocukların davranış düzenleme boyutu puanından ($\bar{X}$ =37,83), sosyal beceri boyutu puanından ($\bar{X}$ =28,84) ve toplam öz düzenleme puanından ($\bar{X}$ =65,48) yüksek olduğu görülmektedir.

Çalışmada yaş ile birlikte öz düzenleme becerilerindeki artış dikkat çekmektedir. Yaşın ilerlemesi ile birlikte çocuğun zihinsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişiminde ilerlemeler gözlenebilmektedir. Bu gelişmeler çocuğun yeni olay ve durumlara karşı nasıl davranması gerektiğini veya bu durum ve olaylar karşısında gösterdikleri tepkilerde ne derecede istenilen yönde davranış sergileyebileceklerini de etkileyebilmektedir. Çocuğun yaşının ilerlemesi ile birlikte sosyal ve duygusal zekâsında da ilerlemeler görülebilir. Çocuklar yaşın ilerlemesiyle paralel olarak sosyal zekâsını daha etkin kullanabilir, empati kurmaya başlar ve başkalarının duygularını anlamaya çalışır. Çocukların sosyal becerileri gelişir. Sosyal becerilerinin gelişmesi ile birlikte çocuk karşısındaki kişiyle daha sağlıklı sosyal ilişkilere girer. Yaşı daha büyük olan çocuklar genellikle deneyimleri ve kazanımları sayesinde yaşı küçük olan çocuklara göre karşılaştıkları problem durumlarına karşı etkili çözüm yolları bulabilmektedir. Bu çocuklar öz düzenleme becerilerini küçük yaş grubuna göre daha etkin kullanabilmektedir ve yeni durumlara karşı daha çabuk uyum sağlayabilmektedir. Durksen (2010), 3-5 yaş arası çocuklarla yürüttüğü çalışması sonucunda yaşın artması ile birlikte öz düzenleme becerilerinde de artış olduğunu ortaya çıkarmıştır. Yine Tutkun, Tezel Şahin ve Işıktekiner'in (2016) araştırması sonucunda çocuğun yaşının artması ile birlikte toplam öz düzenleme becerilerinde de artış olduğu gözlemlenmiştir. Kochanska, Coy ve Murray (2001), 108 çocuğun öz düzenleme becerilerini 4 yıl boyunca inceledikleri çalışmada, çocukların yaşlarının artmasıyla birlikte öz düzenleme becerilerinin farklı alanlarında da gelişmeler olduğunu gözlemlemişlerdir. Tüm bu çalışmalar araştırmamızı destekler niteliktedir.

Tablo 4: Çocukların Cinsiyetine Göre Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin t Testi Sonuçları

Çocuğun Cinsiyeti	Öz Düzenleme Becerisi						
	Davranış Düzenleme Boyutu			Sosyal Beceri Boyutu		Toplam	
	N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
Kız	166	40,53	9,57	29,41	6,29	69,88	15,02
Erkek	184	38,13	9,96	27,71	6,65	65,85	16,04
Toplam	350	39,27	9,83	28,52	6,53	67,76	15,67
t Testi Sonuçları		t	p	t	p	t	p
		2,294	0,331	2,446	0,035*	2,416	0,058

*p<0,05

Tablo 4 incelendiğinde, t testi sonuçlarına göre, çocuğun cinsiyeti ile öz düzenleme becerilerinin davranış düzenleme boyutu (t=2,294, p>0,05) ve toplam öz düzenleme becerisi (t=2,416, p>0,05) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Buna karşın öz düzenleme becerisinin sosyal beceri boyutu (t=2,446, p<0,05) ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Kız çocuklarının sosyal beceri puanları ($\bar{X}$ =29,41) erkek çocukların puanlarından ($\bar{X}$ =27,71) oranla anlamlı derecede yüksektir.

Sosyal becerileri kazanma sürecinde erkeklere ve kızlara yüklenen farklı görevlerden söz edilebilir. Toplumumuzda erkek ve kızlara bazı davranışların uygun görülmesi ve yine toplum tarafından bu davranışların kazandırılmak istenmesi çocukların sosyal olarak davranışlarını etkileyebilir. Kızların sosyal hayatta ve diğer insanlarla ilişkilerinde daha sakin, uyumlu ve pasif olmaları istenmektedir. Buna karşın erkeklerin ise daha çok serbest bırakılması ve bazı taşkın davranışlarının normal görülmesi onların sosyal ilişkilerinde de bu tür davranışları sergilemesini kaçınılmaz kılmaktadır. Sosyal ilişkilerinde daha uyumlu ve sakin olan kız çocukları karşından gelen bir takım tepkilere ve davranışlara uyum gösterme eğilimine girmektedir. Erkek çocuklar ise sosyal ilişkilerinde daha benmerkezci davranışlar sergilemekte ve genellikle kendi düşünceleri ve istekleri yönünde ilişkilerinin oluşmasını istemektedirler. Bu da araştırmamızın sonucunu destekler nitelikte kız çocuklarının sosyal beceri boyutlarının erkek çocuklara göre daha yüksek olmasını kaçınılmaz hale getirmektedir.

Yine araştırmamız sonucunda anlamlı bir farklılık oluşturmamasına rağmen kız çocuklarının davranış düzenleme boyutunun ve toplam öz düzenleme boyutunun erkek çocuklarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Toplumumuzda kız çocuklardan ve erkek çocuklardan beklenen davranışlarda da farklılıklar görülmektedir. Kız çocukların davranışlarını sergilerken daha kontrollü olması beklenirken, erkek çocukların sergiledikleri olumsuz yönde davranışlar ise normal olarak karşılanır. Bu sebeple kız çocuklar davranışlarını sergilerken daha kontrollü davranabilmektedirler. Buna rağmen erkek çocuklar olumlu veya olumsuz davranışları sergilerken bu davranışların sonucunu düşünmezler ve çoğunlukla davranışlarını kontrol etme gereği hissetmezler. Bu durum kız ve erkek çocukların davranış düzenleme becerilerini doğrudan etkileyebilmektedir.

Kız çocukların becerilerinin erkek çocuklara göre yüksek olması, toplumumuzda kız ve erkek çocuklardan göstermesi beklenen davranışların farklılaşmasından kaynaklandığını göstermektedir. Davranışsal farklılıkların beklenmesinin başında kültürel faktörlerin yer aldığını söylemek mümkündür. Bu açıdan cinsiyetle alakalı tutum, davranış, beceri ve eylemlerin oluşmasında esas olan faktörün çevresel kültür ve toplumsal kurallar olduğunu söylemek mümkündür (Ersoy, 2009, 214-215).

Literatüre bakıldığında daha çok çocuğun cinsiyeti ile öz düzenleme becerisi arasında anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koyan çalışmalar görülmektedir. Bizim çalışmamızda da toplam öz düzenleme becerileri ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık görülmemesine rağmen kız çocuklarının genel olarak öz düzenleme alt boyutları ve toplam öz düzenleme becerilerinin erkek çocuklara göre daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Literatür incelendiğinde de kız çocuklarının öz düzenleme becerilerinin erkek çocuklara göre yüksek olduğunu gösteren birçok araştırma görülmektedir (Tutkun, Tezel Şahin ve Işıktekiner, 2016; Alıcı ve Altun, 2007; Matthews, Ponitz ve Morrison, 2009; Aksoy ve Tozduman Yaralı, 2017). Kız çocuklarının öz düzenleme becerilerinin daha yüksek olduğunu ortaya koyan çalışmaların yanı sıra cinsiyet ile öz düzenleme becerileri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını ortaya koyan çalışmalar da görülmektedir (Jahromi ve Shifter, 2008; Tucker, 2010; Ertürk Kara ve Gönen, 2015). Bu çalışmaların sonucu araştırmamızın sonucunu destekler niteliktedir.

3. 2. 5-6 Yaş Çocukları İçin Okula Uyum Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Bulgular ve Yorum

5-6 yaş çocukları için okula uyum değerlendirme ölçeğinin çocuğun yaşına ve cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığı t testi ile incelenmiştir.

5-6 yaş çocukları için okula uyum değerlendirme ölçeği boyutlarını okulu sevme, işbirlikli katılım, okuldan kaçınma ve kendi kendini yönetme olmak üzere dört alt boyut temsil etmektedir. Okulu sevme alt ölçeği 5 maddeden oluşmakta ve çocuğun okulu ne kadar sevdiği hakkındaki öğretmen görüşlerini ölçmektedir. İşbirlikli katılım alt ölçeği 8 maddeden oluşmakta, çocuğun öğretmenin otoritesini, sınıf kurallarını ve sorumluluklarını ne kadar yerine getirdiğini belirtmektedir. Okuldan kaçınma alt ölçeği 5 maddeden oluşmakta ve çocuğun sınıf ortamından kaçınma eğilimiyle ilgili öğretmen görüşlerini göstermektedir. Kendi kendini yönetme alt ölçeğinde 9 madde bulunmaktadır ve çocuğun sınıf içindeki bağımsız ve benmerkezci davranışlarını bu alt ölçekte belirlemek mümkün olmaktadır. Ölçekteki her madde "Uygun Değil"(0), "Uygun"(1) ve "Tamamen Uygun"(2) görüşleri ile değerlendirilmektedir (Önder ve Gülay, 2010, 2012-2014). Yapılan puanlama sonuçlarına göre alınan puanların artmasıyla birlikte doğru orantılı olarak okula uyum becerileri de artmaktadır. Bulgulara ait verilere Tablo 5 ve 6'da arasında yer verilmiştir.

Tablo 5: Çocukların Yaşına Göre Okula Uyum Becerilerine İlişkin t Testi Sonuçları

Çocuğun Yaşı	Okula Uyum Becerisi										
	N	İşbirlikli Katılım Boyutu		Okuldan Kaçınma Boyutu		Kendi Kendini Yönetme Boyutu		Okulu Sevme Boyutu		Toplam	
		x̄	S	x̄	S	x̄	S	x̄	S	x̄	S
48-60 ay	86	15,43	4,20	7,69	2,38	7,67	2,26	6,71	1,53	37,50	8,74
60-72 ay	264	17,02	3,60	8,73	1,91	8,06	1,96	7,39	1,25	41,24	7,24
Toplam	350	16,63	3,81	8,48	2,08	7,97	2,04	7,22	1,35	40,32	7,79
t Testi Sonuçları		t	p	t	p	t	p	t	p	t	p
		-3,405	0,003*	-4,158	0,000*	-1,526	0,060	-4,131	0,005*	-3,945	0,002*

*p<0,05

Tablo 5 incelendiğinde çocuğun yaşı ile okula uyum becerisinin işbirlikli katılım boyutu (t=-3,405, p<0,05), okuldan kaçınma boyutu (t=-4,158, p<0,05), okulu sevme boyutu (t=-4,131 p<0,05) ve toplam okula uyum becerisi (t=-3,945, p<0,05) arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Puan ortalamalarına bakıldığında, işbirlikli katılım ($\bar{x}$ =17,02), okuldan kaçınma ($\bar{x}$ =8,73), okulu sevme boyutu puanı ($\bar{x}$ =7,39) ve toplamda okula uyum puanının ($\bar{x}$ =41,24) 60-72 ay çocuklarında, 48-60 ay çocuklarının işbirlikli katılım ($\bar{x}$ =15,43), okuldan kaçınma ($\bar{x}$ =7,69), okulu sevme boyutu puanı ($\bar{x}$ =6,71) ve toplamda okula uyum puanına ($\bar{x}$ =37,50) göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak yapılan varyans analizi sonucuna göre okula uyum becerisinin kendi kendini yönetme boyutu (t=-1,526, p>0,05) ile çocuğun yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Kendi kendini yönetme boyutundan 60-72 ay arasında yaşı olan çocukların aldıkları puanın ($\bar{x}$ =8,06), 48-60 ay arasında yaşı olan çocukların puanından ($\bar{x}$ =7,67) daha yüksek olduğu görülmektedir. Fakat bu farkın birbirine oldukça yakın olduğu ve anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocukların okula uyumu ve yaş arasında bir ilişki olup olmadığı ile ilgili birçok araştırma mevcuttur. Bu araştırmaların çoğu okula uyum sorununun daha çok küçük yaş grubu çocukları tarafından yaşandığını göstermektedir (Bağçeli Kahraman, 2018; Yoleri, 2014; Gülay, 2011; Datar, 2006; Stipek ve Byler, 2001). Küçük yaş grubu çocuklarının okula uyumunu etkileyen birçok etmeden söz etmek mümkündür. Örneğin çocuğun ilk kez ailesinden ayrı kalacak olması, küçük yaş grubu çocuğunun anneye büyük yaşlara göre daha çok bağımlı olması, kendini yalnız hissetmesi, farklı ve yeni ortama karşı ön yargısı vb. gibi birçok etkenden bahsetmek mümkündür. Bu etkiler genellikle çocuğun yaşının artması ve okul ortamına alışması ile birlikte yerini okula uyum sağlamaya bırakmaktadır. Fakat çocuğun bazı becerilere ulaşamaması uzun vadede çocuğun okula uyumunu olumsuz yönden etkileyebilmektedir. Okula uyumu etkileyen faktörlerden bir tanesi de çocuğun belli bir olgunluğa ulaşmasıdır. Özdemir Kılıç (2004), çocuğun olgunluğa ulaşmasının onun farklı becerileri kazanmasında ve okul başarısında oldukça önemli olduğunu vurgulamıştır. Polat-Unutkan (2003b), yaptığı çalışmada 6 yaşındaki çocukların okula hazır oluş açısından gerekli olgunluğa ulaştıklarını, 5 yaşındaki çocukların gelişimsel açıdan yeterli olgunluk düzeyine sahip olmadıklarını ve 6 yaş çocuklarının okula uyumlarının daha kolay olduğunu saptamıştır. Yörükoğlu (2008) okul olgunluğunda ve okula uyum sağlamada çocuğun yaşının önemi üzerinde durmuştur. Gündüz ve Çalışkan (2013) 60-66, 66-72, 72-84 aylık çocukların okul olgunluk düzeylerini betimlemeye çalıştıkları araştırmalarında, yaşın ilerlemesi ile birlikte okul olgunluğunun da arttığını belirtmişlerdir. Çocuk yaşına uygun zihinsel, bedensel, duygusal ve psikolojik olgunluğa ulaşırsa okula uyumu daha kolay olabilmektedir.

Okul uyumu ile yaş arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu belirten araştırmaların aksine çocuğun yaşı ile okul uyumu arasında doğrusal bir ilişkinin olmadığını ortaya koymuş çalışmalarda yer almaktadır. Başaran, Gökmen ve Akdağ (2014) uyum sorunlarının 5-6 yaş grubu çocuklarda daha küçük çocuklardan daha fazla oranda olduğunu saptamıştır. Ayrıca okul uyumu sorunun her yaş grubunda yaşanabilecek bir durum olduğunu söylemişlerdir. Yapılan bu araştırma sonucunda çocuğun yaşından ziyade, öğretmenlerin, ailelerin okulla ilgili olarak çocuğu bilgilendirmesinin ve desteklerinin çocuğun okula uyum sürecini kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir.

Tüm bu sonuçlar doğrultusunda küçük yaş çocuklarının farklı sebeplerden dolayı okula uyumlarının daha zor olduğunu söylemek mümkündür. Fakat okula uyum sorunu ebeveynlerin ve okul

personellerinin desteği ile en aza indirgenebilmektedir. Böylece yaştan kaynaklanan dezavantajlar kısmen ortadan kaldırılmış olacaktır.

Tablo 6: Çocukların Cinsiyetine Göre Okula Uyum Becerilerine İlişkin t Testi Sonuçları

Çocuğun Cinsiyeti	Okula Uyum Becerisi										
	İşbirlikli Katılım Boyutu			Okuldan Kaçınma Boyutu		Kendi Kendini Yönetme Boyutu		Okulu Sevme Boyutu		Toplam	
	N	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S
Kız	166	17,28	3,43	8,57	2,03	8,23	2,00	7,37	1,25	41,52	7,34
Erkek	184	16,04	4,05	8,40	2,12	7,72	2,06	7,08	1,43	39,24	8,04
Toplam	350	16,63	3,81	8,48	2,08	7,97	2,04	7,22	1,35	40,32	7,79
t Testi Sonuçları		t	p	t	p	t	p	t	p	t	p
		3,086	0,000*	0,762	0,670	2,358	0,642	2,029	0,030*	2,759	0,046*

*p<0,05

Tablo 6 incelendiğinde çocuğun cinsiyeti ile okula uyum becerisinin işbirlikli katılım boyutu (t=3,086, p<0,05), okulu sevme boyutu (t=2,029, p<0,05) ve toplam okula uyum becerisi (t=2,759, p<0,05) arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Puan ortalamalarına bakıldığında, kız çocuklarının işbirlikli katılım ($\bar{x}$ =17,28), okulu sevme boyutu ($\bar{x}$ =7,37) puanlarının ve toplam okula uyum puanının ($\bar{x}$ =41,52), erkek çocukların işbirlikli katılım ($\bar{x}$ =16,04), okulu sevme boyutu ($\bar{x}$ =7,08) puanlarından ve toplam okula uyum puanından ($\bar{x}$ =39,24) daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak yapılan varyans analizi sonucuna göre okula uyum becerisinin okuldan kaçınma boyutu (t=0,762, p>0,05) ve kendi kendini yönetme boyutu (t=2,358, p>0,05) ile çocuğun cinsiyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Okuldan kaçınma boyutundan kız çocukların aldıkları puan ortalamalarının ($\bar{x}$ =8,57), erkek çocukların puan ortalamalarından ($\bar{x}$ =8,40) daha yüksek olduğu görülmektedir. Aynı şekilde kendi kendini yönetme boyutundan kız çocuklarının aldıkları puan ortalamalarının ($\bar{x}$ =8,23), erkek çocukların puan ortalamalarından ($\bar{x}$ =7,72) yüksek olduğu görülmektedir. Fakat bu puanların birbirlerine oldukça yakın olduğu ve anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Literatür incelendiğinde araştırmamızı destekler nitelikte cinsiyet ile okul uyumu arasında anlamlı bir farklılık olduğunu gösteren çalışmalar yer almaktadır. Başaran, Gökmen ve Akdağ (2014) araştırmaları sonucunda ilk günler daha çok erkek çocukların okula uyum sağlamada zorlandığı sonucuna ulaşmıştır. Kotil (2010) de yine araştırması sonucunda, kız çocuklarının erkek çocuklara oranla sosyal duygusal uyum düzeylerinin daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır. Kaya ve Akgün (2016) çalışmalarında, erkek çocuklarının işbirlikli katılımlarının, kendi kendilerini yönetme durumlarının ve genel uyum düzeylerinin kız çocuklara göre daha düşük olduğunu belirlemişlerdir.

Okula uyum sağlayabilmek için çocukların zihinsel, duygusal, fiziksel ve sosyal olarak hazır olması gerekmektedir. Bu hazır olma durumu çocuğun okul olgunluğuna ulaşması ile doğrudan ilişkilidir. Okul olgunluğuna ulaşmış çocuklar kendinden beklenen bir takım becerileri de beraberinde getirmektedir. Bu beceriler çocuğun okulda kendini ifade edebilmesini, böylece okula uyumunu kolaylaştırmaktadır. Ayrıca fiziksel özelliklerin yanında toplumumuz tarafından kız ve erkek çocuklarına yüklenen rollerde çocukların okula uyumlarını etkileyebilmektedir. Toplumumuzda kız çocuklarının olaylara karşı daha uyumlu ve sakin davranması beklenmektedir. Erkek çocukları ise daha özgür ve başına buyruk yetiştirilmekte, yaptıkları taşkınlıklar normal görülmektedir. Bu durumlar kız çocuklarının okul hayatında daha uyumlu olmalarına, erkek çocuklarının ise okula uyum sağlamada zorluk çekebilmelerine sebep olmaktadır.

Cinsiyetin okula uyum becerileri ile ilişkili olduğunu gösteren çalışmaların yanında cinsiyet ile uyum arasında bir ilişki olmadığını ortaya çıkaran çalışmalarında olduğunu görmek mümkündür (Yolcu, 2014; Sarı, 2007; Özgülük, 2006; Çıkrıkçı, 1999). Cinsiyet ile okula uyum arasında anlamlı bir farkın ortaya çıkmadığını gösteren çalışmalarda çocukların, ebeveynleri tarafından uyum sağlama konusunda desteklenmediği ve cinsiyet farkının okula uyuma etkisinin bu sebeple en aza indirildiği düşünülmektedir.

3. 3. Öz Düzenleme Becerileri İle Okul Uyumları (Okulu Sevme, İşbirlikli Katılım, Okuldan Kaçınma ve Kendi Kendini Yönetme Alt Boyutları) Arasındaki Korelasyon Bulguları ve Yorumları

Öz düzenleme becerilerini ölçmek amacıyla kullanılan, Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği davranış düzenleme ve sosyal beceri boyutları ve okula uyum işbirlikli katılım, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme ve okulu sevme boyutları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Analize ait bulgulara Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7: Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği (davranış düzenleme ve sosyal beceri boyutları) ve Okula Uyum (işbirlikli katılım, okuldan kaçınma, kendi kendini yönetme ve okulu sevme boyutları) Arasındaki Korelasyon Testi Sonuçları

Değişkenler		İşbirlikli Katılım B.	Okuldan Kaçınma B.	Kendi Kendini Yönetme B.	Okulu Sevme B.	Toplam
Davranış Düzenleme	r	0,793*	0,513*	0,714*	0,623*	0,823*
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	350	350	350	350	350
	r ²	0,629	0,263	0,510	0,388	0,677
Sosyal Beceri	r	0,787*	0,502*	0,634*	0,600*	0,789*
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	350	350	350	350	350
	r ²	0,619	0,252	0,402	0,36	0,623

Değişkenler	Toplam Okula Uyum Becerileri	
Toplam Öz Düzenleme Becerileri	r	0,843*
	P	0,000
	N	350
	r ²	0,711

Tablo 7 incelendiğinde Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği davranış düzenleme boyutu ile okula uyum becerisi işbirlikli katılım boyutu arasındaki ilişki $r=0,793$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı 0,70 ve 1 arasında olmakla beraber 1’e oldukça yakındır. Bu nedenle bu değişkenler arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu, davranış düzenleme boyutu arttıkça işbirlikli katılım boyutunun da arttığını söylemek mümkündür ($p<0,05$). Determinasyon katsayısı ($r^2=0,629$) dikkate alındığında okula uyumdaki işbirlikli katılım boyutu toplam değişkenliğin %63’ünün öz düzenlemenin davranış düzenleme boyutundan kaynaklandığı söylenebilir.

Çocukların arkadaşları ile işbirliği içinde hareket etmesi, onların sosyalleşmesini, karşısındaki duygu ve düşüncelerini anlamasını, arkadaşlarının davranışlarını bilmeyi ve kendi davranışlarını da grup içindeki üyelere göre şekillendirmeyi etkilemektedir. Davranışlarını bulunduğu ortama göre düzenleyebilen çocukların grup içinde ve okulda kabulü daha kolay olabilmektedir. Ayrıca çocukların aynı amaç doğrultusunda bir araya gelip birbirlerini destekleyerek işbirlikli öğrenme göstermelerinin çocukta daha kalıcı öğrenmelerin olmasına sebep olduğu düşünülmektedir. Birlikte bir şeyler öğrenen ve keşfeden çocuklar bundan büyük zevk duymaktadır. Bu da çocukların okula uyumunu kolaylaştırmaktadır. Yıldız (1999) işbirlikli öğrenme ile geleneksel öğrenme grupları arasındaki farkı ortaya koymayı amaçladığı çalışmasında, işbirlikli öğrenmenin bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünleri üzerinde olumlu etkilerini ortaya koymuştur. Cihanoğlu (2008), işbirlikli öğrenme ortamlarında kullanılan öz değerlendirme ve akran değerlendirmesinin çocukların akademik başarıları, derse yönelik tutumları, hatırdaki tutumları ve strateji kullanımları üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçladığı çalışmasında, öğrencilerin işbirlikli sınıfı, işbirlikli çalışmayı sevdiğini ve işbirlikli çalışmanın başarıyı olumlu yönde etkilediğini tespit etmiştir.

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği davranış düzenleme boyutu ile okula uyum becerisi okuldan kaçınma boyutu arasındaki ilişki $r=0,513$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı 0,70 ve 0,30 arasındadır. Bu nedenle bu değişkenler arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür ($p<0,05$). Determinasyon katsayısı ($r^2=0,263$) dikkate alındığında okula uyumdaki okuldan kaçınma boyutu

toplam değişkenliğin %26'sının öz düzenlemenin davranış düzenleme boyutundan kaynaklandığı söylenebilir.

Çocuklar okula uyum sağlayamadıklarında genellikle okuldan kaçınma davranışı gösterebilmektedirler. Okuldan uzak durmak için farklı davranışlar sergileyen çocuğun okula uyumu da zorlaşmaktadır. Davranışlarını düzenleyemeyen ve okul ortamında nasıl davranması gerektiğini bilmeyen çocuk arkadaşları tarafından yadırganabilmektedir. Bu gibi durumlarda davranış kontrolünü sağlayamayan çocuk kendini okuldan ve arkadaşlarından soyutlayabilmekte ve okula gitmek istemeyebilmektedir. Ayrıca kaçınma davranışının sürdürülmemesi için çocuk, okul ve aile tarafından desteklenmelidir. Çocuğun okula neden gitmek istemediği ile ilgili görüşlerin paylaşılması ve öğretmen tarafından da çocuğun okula gitmek istememe nedenlerinin anlaşılıp ona uygun davranılması çocuğun okula uyumunu kolaylaştırabilmektedir. Okulda ve akran ilişkilerindeki davranışlar okula uyumu etkileyebilmektedir.

Kaygılı, çekingen, saldırgan vb. davranışlar gösteren çocukların okul ortamından kaçınmaları zaman içinde bu çocukların motivasyonlarını ve konsantrasyonlarını da negatif yönde etkilemektedir. Bu durum, eğitim faaliyetlerinden ve etkinliklerden uzak durma kısaca okula uyum sağlayamama ile sonuçlanacaktır (Ladd ve Burgess, 2001; Rubin ve Burgess, 2001; Stoeckli, 2010).

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği davranış düzenleme boyutu ile okula uyum becerisi kendi kendini yönetme boyutu arasındaki ilişki $r=0,714$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı 0,70 ve 1 arasında olmakla beraber 1'e oldukça yakındır. Bu nedenle bu değişkenler arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu, davranış düzenleme boyutu arttıkça kendi kendini yönetme boyutunun da arttığını söylemek mümkündür ($p<0,05$). Determinasyon katsayısı ($r^2=0,510$) dikkate alındığında okula uyumdaki kendi kendini yönetme boyutu toplam değişkenliğin %51'inin öz düzenlemenin davranış düzenleme boyutundan kaynaklandığı söylenebilir.

Çocuklar kendi davranışlarının ve karşısındakinin davranışlarının nedenlerini anlayıp ona göre kendilerini ve davranışlarını yönetirlerse ilişkilerinde de o kadar başarılı olmaktadır. Davranışlarını kontrol edebilen ve yönetebilen çocuklar kendi kendilerini de yönetebilmektedir, bu da çocuğun farklı çevrelerde ve okul ortamında nasıl davranması gerektiğini bilmesini sağlar. Farklı çevrelerde nasıl davranması gerektiğini bilen çocuklar ise kendilerini yönetebildikleri için okul ortamına da kolaylıkla uyum sağlayabilirler. Ayrıca okul ortamı da davranış ve kendi kendini yönetme becerilerinin kazanılmasında etkili olan önemli bir kurumdur. Yücesoy Özkan, Gürsel ve Kırcaali İftar (2014), kendine ön uyaran verme, kendini kaydetme, kendini değerlendirme ve kendini pekiştirmeden oluşan kendini yönetme stratejileri öğretim paketinin, düşük düzeyde zihin yetersizliği olan çocukların stratejilerini kullanma becerilerini kazanmaları-sürdüremeleri ve etkinliği yerine getirmeleri üzerindeki etkilerini araştırdığı çalışmalarında, kendini yönetme stratejileri öğretim paketinin zihin yetersizliği olan çocukların kendini yönetme stratejilerini kullanma becerilerini kazanmalarında-sürdüremelerinde ve etkinliği yerine getirme davranışlarında olumlu yönde bir farklılık oluşturduğunu belirlemiştir. Güleş (2004) okul öncesi eğitimin çocuklarda kendi kendini yönetme davranışlarına etkisini incelemek amacıyla yaptığı araştırmasında, okul öncesi eğitim alan öğrencilerin kendi kendini yönetme davranış puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği davranış düzenleme boyutu ile okula uyum becerisi okulu sevme boyutu arasındaki ilişki $r=0,623$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı 0,70 ve 0,30 arasındadır. Bu nedenle bu değişkenler arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür ($p<0,05$). Determinasyon katsayısı ($r^2=0,388$) dikkate alındığında okula uyumdaki okulu sevme boyutu toplam değişkenliğin %39'unun öz düzenlemenin davranış düzenleme boyutundan kaynaklandığı söylenebilir.

Çevresine, olaylara ve kişilere göre davranışlarını düzenleyebilen çocukların çevresine, olaylara ve kişilere uyum sağlayabilmesi daha kolay olmaktadır. Okuluna, okuldaki arkadaşlarına ve okulda uygulanan programa göre davranışlarına şekil verebilen çocuk okulunu daha çok sevmekte ve okula daha kolay uyum sağlayabilmektedir. Çocukların yeni karşılaştıkları şeylere uyum sağlayabilmesi kimi zaman zor olabilmektedir. Bu gibi durumlarda çocuğun davranışlarını nasıl şekillendirmesi gerektiği ile ilgili ebeveynlerin ve öğretmenlerin destek olması oldukça önemlidir. Ogelman, Seçer, Gündoğan ve Bademci (2015), 68-72 aylık okul öncesi eğitime ve ilkökula devam eden çocukların okula uyum ve öğretmenleriyle ilişkilerinin karşılaştırılmasını amaçladıkları çalışmalarında, öğretmene yakınlık, bağlılık ve genel öğretmen-çocuk ilişkisi açısından anasınıfına giden çocukların ilkökul 1. sınıfa devam eden akranlarına göre daha yüksek puanlar aldıkları belirlenmiştir. Bu araştırma sonucu çocuğun okulu sevmeye ve okula uyum göstermede öğretmenlerin etkili olduğunu düşündürmektedir. Ertürk (2013), öğretmen çocuk arasındaki etkileşim ve iletişimin niteliği ile çocukların öz düzenleme becerisi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu

söylemiştir. Öğretmenler çocuklarla yüksek nitelikte etkileşim kurduklarında ve çocukların ilgi, ihtiyaç ve gereksinimlerine cevap verdiklerinde çocukların davranışlarını daha iyi düzenledikleri ve sınıf-okul ile ilgili daha olumlu duygulara sahip olduklarını belirtmiştir.

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği davranış düzeleme boyutu ile toplam okula uyum becerisi arasındaki ilişki $r=0,823$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı 0,70 ve 1 arasında olmakla beraber 1'e oldukça yakındır. Bu nedenle bu değişkenler arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu, davranış düzenleme boyutu arttıkça okula uyum becerisinin de arttığını söylemek mümkündür ($p<0,05$). Determinasyon katsayısı ($r^2=0,677$) dikkate alındığında okula uyum toplam değişkenliğin %68'inin öz düzenlemenin davranış düzenleme boyutundan kaynaklandığı söylenebilir.

Çocuklar yeni ortamlarda davranışlarını düzenlemekte zorluk çekebilmektedirler. Okul ortamı ile ilk defa karşılaşan çocukların davranışlarını düzenlemeleri belli bir süre alabilmektedir. Bu süreçte çocukların yavaş yavaş okulu ve arkadaşlarını tanımasıyla birlikte davranışları şekillenir. Böylece arkadaşlarını, öğretmenlerini ve okul işleyişini tanıyan çocuk okula daha kolay uyum sağlayabilmektedir. Çocukların davranışlarını düzenleyememesinin birçok sebebi olabilmektedir. Çocuk davranışlarını kişisel bir takım sıkıntılarından dolayı düzenleyemeyebilmektedir. Bunun yanı sıra çocukların davranış bozukluklarının bulunması ve davranışlarını düzenleyememe sebepleri öğretmenler ve aile bireyleri de olabilmektedir. Burada aile ve öğretmenin işbirliği içinde çocuğun davranışlarını olumlu yönde geliştirecek programlar hazırlaması ve uygulaması oldukça önemlidir. Kök, Koçyiğit, Tuğluk ve Bay (2008) araştırmaları sonucunda, okul öncesi dönemde çocuğun okula, öğretmene, arkadaşlarına ve sınıf ortamına daha kolay uyum sağlayabilmesi için ortak bir girişimin gerekliliği üzerinde durmuştur. Çocukların ilgi, ihtiyaç ve isteklerine göre organize olmuş okullarda davranışsal problemlerin daha az görüldüğü söylenmiştir. Araştırma bulgularına bakıldığında "Alışkanlık, Duygu ve Davranış" bozukluğu gösteren çocukların bu bozuklukları önceden edinmiş olmasına yönelik belirtilen görüşlerde çoğu problemin anne-baba tutumdan kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bazı illerde problemlerin okulda geliştiği görülmüş ve bu tutumlarında öğretmenin tutumları ile ilişkili olabileceği belirtilmiştir.

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği sosyal beceri boyutu ile okula uyum becerisi işbirlikli katılım boyutu arasındaki ilişki $r=0,787$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı 0,70 ve 1 arasında olmakla beraber 1'e oldukça yakındır. Bu nedenle bu değişkenler arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu, sosyal beceri boyutu arttıkça işbirlikli katılım boyutunun da arttığını söylemek mümkündür ($p<0,05$). Determinasyon katsayısı ($r^2=0,619$) dikkate alındığında okula uyumdaki işbirlikli katılım boyutu toplam değişkenliğin %62'sinin öz düzenlemenin sosyal beceri boyutundan kaynaklandığı söylenebilir.

Çocuklar çevrelerindeki kişilerle sosyal ilişkilere önce anne-babaları vasıtasıyla daha sonra ise okul vasıtasıyla girerler. Ailesi ile olumlu sosyal ilişkiler kuran ve yakın çevresindeki insanlarla sosyal ilişkiler içine giren çocuk sosyalleşmenin adımlarını atmış olur. Okula gelmeden önce olumlu sosyal ilişkiler içine giren çocuk okula başladığında da kolay sosyal ilişkiler içine girebilmektedirler. Okula yeni başlayan çocukların arkadaşlarına ve öğretmenlerine alışmasının zaman alması normaldir. Fakat sosyal becerileri düşük olan çocukların sosyalleşme süreci uzun sürebilmekte ve bu da çocuğun arkadaşları ile birlikte etkinliklerde yer almasına engel olabilmektedir. Bu gibi durumlarda çocuğun okula uyumu da zorlaşabilmektedir. Sosyal becerileri gelişmiş çocukların arkadaşları ile daha kolay işbirliği içinde çalışmalar yürütmesi, oyunlar oynaması ve etkinlikler yapması beklenen bir durumdur. Buna rağmen sosyal becerileri gelişmemiş çocuk genellikle tek başına kalmayı tercih etmekte ve işbirliği davranışı göstermemektedir. Burada okul ortamında ve ailede çocuğa sosyal beceri eğitiminin verilmesinin önemi ortaya çıkmaktadır. Sosyal beceri eğitimi almış çocukların akran ilişkileri ve akranları ile işbirliği içinde bir şeyler yapabilmeye becerileri daha yüksek olmaktadır. Kabasakal ve Çelik (2010) sosyal beceri eğitiminin ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf düzeyindeki çocukların sosyal uyum düzeylerine etkisini araştırdıkları çalışmalarında, çocuklara verilen sosyal beceri eğitiminin çocukların öğretmen tercihli sosyal davranış, akran tercihli sosyal davranış ve okula uyumları üzerinde pozitif yönde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özdemir Topaloğlu (2013), sosyal beceri eğitimi programının anaokuluna devam eden 4-5 yaş grubu çocuklarının akran ilişkilerine etkisini incelediği araştırmasında, etkinlik temelli sosyal beceri eğitimi programının çocukların akran ilişkilerini olumlu yönde desteklediği ortaya koyulmuştur. Koruklu, Sağkal, Özdemir ve Kuzucu (2017), Çatışma Çözme ve Akran Arabuluculuk Eğitimi Programı'nın ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme becerileri ile üst biliş becerilerinden olumlu üst endişe ve bilişsel izleme üzerindeki etkilerini inceledikleri araştırmalarında, programın öğrencilerin sosyal duygusal öğrenme beceri düzeylerinin artmasında etkili olduğunu göstermiştir.

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği sosyal beceri boyutu ile okula uyum becerisi okuldan kaçınma boyutu arasındaki ilişki $r=0,502$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı 0,70 ve 0,30 arasındadır. Bu

nedenle bu değişkenler arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür ($p<0,05$). Determinasyon katsayısı ($r^2=0,252$) dikkate alındığında okula uyumdaki okuldan kaçınma boyutu toplam değişkenliğin %25'inin öz düzenlemenin sosyal beceri boyutundan kaynaklandığı söylenebilir.

Sosyal becerileri gelişmemiş çocuklar okul ortamında arkadaşları ile pozitif yönde sosyal bağ kuramamaktadırlar. Arkadaşları ile olumlu bir takım yaşantılar geçiremeyen ve iletişim kuramayan çocuk genellikle okula gelmek istememekte ve okula gelmemek için farklı davranışlar sergilemektedir. Bunun aksine sosyal becerileri yüksek olan çocuklarda genellikle okuldan kaçınma davranışı görülmemektedir ve bu çocuklar okula isteyerek gelmektedir.

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği sosyal beceri boyutu ile okula uyum becerisi kendi kendini yönetme boyutu arasındaki ilişki $r=0,634$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı 0,70 ve 0,30 arasındadır. Bu nedenle bu değişkenler arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür ($p<0,05$). Determinasyon katsayısı ($r^2=0,402$) dikkate alındığında okula uyumdaki kendi kendini yönetme boyutu toplam değişkenliğin %40'ının öz düzenlemenin sosyal beceri boyutundan kaynaklandığı söylenebilir.

Okul öncesi dönemde okula uyum becerisini etkileyen kendi kendini yönetme davranışı çocukların sosyal becerilerinden etkilenmektedir. Sosyal olarak aktif olan çocuklar daha fazla kişi ile iletişime geçmektedirler. Her iletişimde çocuk farklı davranışlara ve durumlara karşı kendini nasıl yönetmesi gerektiği ile ilgili fikir sahibi olmaktadır. Kendi kendini yönetebilen çocuk ise okul ortamında daha bağımsız olarak işlerini yapabilmekte ve kendi ilgi, ihtiyaç ve gereksinimlerini bilip ona göre kendini ifade edebilmektedir. Yine kendi kendini yönetme becerileri ailede öğrenilmeye başlansa dahi bu beceriler daha çok okul öncesi kurumlarında öğrenilir ve pekiştirilir. Bu yüzden kendi kendini yönetme becerilerinin gelişmesinde de okul öncesi kurumlarının önemi büyüktür. Güleş (2004), araştırması sonucunda okul öncesi kurumuna devam etmiş çocukların kendi kendilerini yönetme davranışlarının okul öncesi kurumuna gitmeyenlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği sosyal beceri boyutu ile okula uyum becerisi okulu sevme boyutu arasındaki ilişki $r=0,600$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı 0,70 ve 0,30 arasındadır. Bu nedenle bu değişkenler arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür ($p<0,05$). Determinasyon katsayısı ($r^2=0,36$) dikkate alındığında okula uyumdaki okulu sevme boyutu toplam değişkenliğin %36'sının öz düzenlemenin sosyal beceri boyutundan kaynaklandığı söylenebilir.

Sosyal becerileri iyi düzeyde olan çocukların okul ortamında bulunan kişilerle sosyal ilişkileri daha iyi olmaktadır. Okul öncesi dönemi çocuklarının okul ortamında en çok değer verdiği şey sosyal bağlarıdır. Okuldaki arkadaşları ve öğretmenleri ile sosyal ilişkileri kuvvetli olan çocuk okula daha kolay uyum sağlamakta ve okulda geçirdiği vakti daha aktif ve eğlenerek harcamaktadır.

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği sosyal beceri boyutu ile okula uyum becerisi arasındaki ilişki $r=0,789$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı 0,70 ve 1 arasında olmakla beraber 1'e oldukça yakındır. Bu nedenle bu değişkenler arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu, sosyal beceri boyutu arttıkça okula uyumunda arttığını söylemek mümkündür ($p<0,05$). Determinasyon katsayısı ($r^2=0,623$) dikkate alındığında okula uyum toplam değişkenliğin %62'sinin öz düzenlemenin sosyal beceri boyutundan kaynaklandığı söylenebilir.

Çocukların özellikle okul öncesi dönemde sosyal becerilerinin gelişimi çok önemlidir. İlk kez evi dışında okul öncesi eğitim kurumlarında zamanının çoğunu geçiren çocukların sosyal becerilerinin gelişmesi, okula sağlıklı bir şekilde devam etmeleri için oldukça önemlidir. Sosyal becerileri gelişmemiş çocuklar okul ortamdaki akranlarına ve öğretmenlerine sosyal olarak uyum sağlayamazlar. Okul ortamdaki insanlara sosyal olarak uyum sağlayamayan çocuklar ise o ortamdaki uzaklaşmak isterler. Sosyal becerileri gelişmemiş çocuklar okul ortamından uzaklaşmak isteyeceği için okula uyum sağlamakta da zorluk çekeceklerdir. Okul ortamına sosyal becerileri gelişmeden giren çocuklarda, akranları tarafından red edilme, davranışsal problemler (saldırganlık, içine kapanma, çekimserlik, çok hareketlilik vb.) ve düşük akademik başarı görülmektedir (McClelland ve Morrison, 2002).

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeğinden elde edilen toplam öz düzenleme becerileri ile toplam okula uyum becerisi arasındaki ilişki $r=0,843$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı 0,70 ve 1 arasında olmakla beraber 1'e oldukça yakındır. Bu nedenle bu değişkenler arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu, öz düzenleme becerilerinin arttıkça okula uyum becerilerinin de arttığını söylemek mümkündür ($p<0,05$). Determinasyon katsayısı ($r^2=0,711$) dikkate alındığında toplam okula uyum becerisi değişkenliğin %71'inin öz düzenleme becerilerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Çocukların öz düzenleme becerilerine sahip olması, onların yeni durum, olay, kişi veya çevreyle karşılaştıklarında ve öğrenme eylemlerinde nasıl davranmaları gerektiğini, amaçları doğrultusunda neleri yapmasının uygun olduğunu ve kendilerini bilmeleri demektir. Bu yüzden öz düzenleme becerilerine sahip çocuklar daha çabuk uyum sağlayabilmekte ve yeni uyum sağladığı yerde nasıl davranması gerektiğini bilmektedir. Ayrıca bu çocuklar yeni ortamı kendileri lehine nasıl çevirebileceklerini bilmektedirler ve bu sebeple buldukları ortamlardan amaçları doğrultusunda zevk alabilmektedirler. Çocuğun okul öncesi dönemde kendine bir şeyler katabileceği en önemli yer okul öncesi eğitim kurumlarıdır. Bu sebeple okula uyum sağlayabilmek oldukça önemlidir. Öz düzenleme becerilerine sahip çocukların özelliklerine baktığımızda bu çocukların okul ortamına daha kolay uyum sağlayabileceğini söylemek mümkündür. Pianta (1997) okula uyumu, akademik ve sosyal becerilerin yanında öz-düzenleme becerilerini de kapsayan bir olgu olarak tanımlamıştır (Pianta'dan aktaran, Yoleri ve Tanış, 2014, 131). Bu tanımdan da anlaşılabilir gibi okula uyum için öz düzenleme becerilerinin kazanılması kritik bir öneme sahiptir.

4. Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucunda öz düzenleme becerilerinin çocuğun cinsiyetine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı, fakat çocuğun yaşına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Okula uyum becerisinin çocuğun yaşına ve cinsiyetine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Araştırmada ayrıca değişkenler arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olduğu, öz düzenleme becerilerinin arttıkça okula uyum becerilerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda; aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

Ebeveynlere Yönelik Öneriler

Erken yaşta anne-baba olan ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusunda farklı eğitimlere ve seminerlere katılmaları, çocuk yetiştirme ile ilgili kitaplardan yararlanmaları önerilmektedir.

Geç yaşta anne-baba olan ebeveynler çocukların öz düzenleme becerilerinin ve okula uyum becerilerin gelişmesi için çocukları ile birlikte fizyolojik ve psikolojik durumlarına uygun etkinliklerde yer almalıdırlar.

İş temposu ve yükü sebebiyle çocuklarına yeterince vakit ayıramayan ebeveynlerin, çocuklarıyla işten arda kalan zamanda kısa süreli fakat etkili ve aktif zaman geçirebilecekleri etkinliklerde yer almaları önerilmektedir.

Öğrenim düzeyi düşük ve çocuk yetiştirme konusunda yeterince eğitim almamış ebeveynlerin çocukları ile ilgili eğitimlere katılmaları ve kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir.

Boşanmış anne-babaların çocuklarının gelişimlerini sağlıklı bir şekilde destekleyebilmek için uzman desteğine başvurmaları ve yardım almaları önerilmektedir. Ayrıca ebeveynler gerekirse çocuklarının uzman yardımı almasını sağlayabilirler.

Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Öğretmenler çocukların öz düzenleme becerilerini destekleyen etkinliklere yer vermeli, çocuğun kendini düzenlemesine ve kontrol edebilmesine fırsat tanımalıdır.

Öğretmen öz düzenleme becerilerinin kazanılmasında çocuğa rol model olmalıdır.

Öğretmen çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarının farkına varmalı ve çocuğu bu yönde desteklemelidir.

Öğretmen çocukları ile ilişkilerinde samimi, güven verici olmalı ve sevgi duygularını yansıtmalıdır.

Öğretmen çocuk ve arkadaşları arasında uzlaştırıcı bir rol oynamalıdır.

Öğretmenler ailelere okul uyumu ve öz düzenleme becerilerinin kazandırılması ile ilgili eğitimler ve seminerler vermelidir.

Öğretmen, okula uyumu kolaylaştırıcı, öz düzenleme becerilerinin kazanılması için ne tür etkinliklerin uygulanması gerektiği ve ne tür bir duruş sergilenmesi gerektiği ile ilgili eğitimler almalı ve aileye de bu konuyla ilgili tavsiyeler vermelidir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu çalışma çocukların öz düzenleme becerilerinin okula uyum becerileri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla çocuk ve aile ile ilgili bilgiler elde edilerek yapılmıştır. Araştırmacılar, öz düzenleme becerileri ve okula uyum becerileri ile ilgili ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin nitel olarak elde edildiği çalışmalar yapabilir.

Araştırma 5-6 yaş grubu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarla sınırlı tutulmuştur. Daha küçük yaşlarda öz düzenleme becerileri ve okula uyum becerileri farklılık gösterebilir. Araştırmacılara,

farklı yaş grupları ile öz düzenleme becerileri ve okula uyum becerileri arasındaki ilişkileri incelemeleri önerilebilir.

Araştırmacılara öz düzenleme becerileri ile okula uyum arasındaki ilişkiyi farklı il ve ilçelerde de araştırmaları önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Alcı, Bülent ve Altun, Sertel (2007). Lise Öğrencilerinin Matematik Dersine Yönelik Öz Düzenleme ve Biliş Üstü Becerileri, Cinsiyete, Sınıf ve Alanlara Göre Farklaşmakta mıdır? *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 16(1), s. 33-44.
- Aksoy, Ayşe Belgin ve Tozduman Yaralı, Kevser (2017). Çocukların Öz Düzenleme Becerileri İle Oyun Becerilerinin Cinsiyete Göre İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 7(2), s. 442-455.
- Aslanargun, Engin ve Tapan, Filiz (2012). Okul Öncesi Eğitim ve Çocuklar Üzerindeki Etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, S. 11(2), s. 219-238.
- Atalay, Ayşe (2011). *Okul Öncesi Eğitimde Materyal Geliştirme*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Bağçeli Kahraman, Pınar (2018). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okula Uyum Sürecine İlişkin Anaokulu Öğretmenlerinin ve Annelerinin Görüşleri. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, S. 2(1), s. 3-20.
- Balaban, Esin (2017). *Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yönetim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Başaran, Semra; Gökmen, Büşra ve Akdağ, Burçak (2014). Okul Öncesi Eğitimde Okula Uyum Sürecinde Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 2014(2), s. 197-223.
- Bell, Martha Ann ve Deater Deckard, Kirby (2007). Biological Systems and the Development Of Self-Regulation: Integrating Behavior, Genetics, and Psychophysiology. *J Dev Behav Pediatr*, S. 28(5), s. 409-420.
- Budak, Hatice (2016). *İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öz Düzenleme, Motivasyon, Biliş Üstü Becerileri ve Matematik Dersi Başarılarının Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Cihanoğlu, Mehmet Onat (2008). *Alternatif Değerlendirme Yaklaşımlarından Öz ve Akran Değerlendirmenin İşbirlikli Öğrenme Ortamlarında Akademik Başarı, Tutum ve Kalıcılığa Etkileri*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çıkrıkçı, Semra (1999). *Ankara İl Merkezinde Resmî Banka Anaokullarına Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Okul Olgunluğu İle Aile Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çiltaş, Alper (2011). Eğitimde Öz-Düzenleme Öğretiminin Önemi Üzerine Bir Çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 3(5), s. 1-11.
- Datar, Ashlesha (2006). Does Delaying Kindergarten Entrance Give Children a Head Start? *Economics of Education Review*, S. 25(1), s. 43-62. <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2004.10.004>
- Durksen, Tracy L. (2010). *Challenges to Self-Regulation: A Multiple Case Study of Preschool-Aged Girls*. Yüksek Lisans Tezi, University of Victoria Canada ProQuest Information and Learning Company, Kanada.
- Eisenberg, Nancy ve Sulik, Michael John (2012). Emotion-Related Self-Regulation in Children. *Teach Psychol*, S. 39(1), s. 77-83.
- Emre, Oğuz; Çalışkan, Zekeriya ve Sağlam, Mehmet (2018). Çocuğun Kreşe Alıştırılma Süreci. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, S. 3(1), s. 32-41.
- Ersoy, Ersan (2009). Cinsiyet Kültürü İçerisinde Kadın ve Erkek Kimliği (Malatya Örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 19(2), s. 209-230.
- Ertürk, Hatice Gözde (2013). *Öğretmen Çocuk Etkileşiminin Niteliği İle Çocukların Öz Düzenleme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ertürk Kara, Hatice Gözde ve Gönen, Mübcecel (2015). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Öz Düzenleme Becerisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, S. 11(4), s. 1224-1239.
- George, Darren ve Mallery, Paul (2003). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*. Boston: Allyn & Bacon.
- Gülây Ogelman, Hülye ve Erten, Hatice (2013). 5-6 Yaş Çocuklarının Akran İlişkileri, Okula Uyum Düzeyleri ve Sosyal Konumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi*, S. 2(3), s. 26-46.
- Gülây Ogelman, Hülye; Seçer, Zariye; Gündoğan, Aysun ve Bademci, Dursun (2015). 68-72 Aylık Okul Öncesine ve İlkokula Devam Eden Çocukların Okula Uyum ve Öğretmenleriyle İlişkilerinin Karşılaştırılması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 34(1), s. 1-17.
- Gülây, Hülye (2011). 5-6 Yaş Grubu Çocuklarda Okula Uyum ve Akran İlişkileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 10(36), s. 1-10.
- Gülây, Hülye (2011). Anasınıfına Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocukların Okula Uyumlarının Sosyal Beceriler Açısından İncelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, S. 6(1), s. 139-146.
- Güleş, Figen (2004). *Okul Öncesi Eğitimin Çocuklarda Kendi Kendini Yönetme Davranışına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Gündüz, Fatih ve Çalışkan, Muhittin (2013). 60-66, 66-72, 72-84 Aylık Çocukların Okul Olgunluk ve Okuma Yazma Becerilerini Kazanma Düzeylerinin İncelenmesi. *Turkish Studies, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, S. 8(8), s. 379-398.
- Grossmann, Karin ve Grossmann, Klaus E. (1998). Bindungstheoretische Überlegungen zur Krippenbetreuung. L. In Ahnert (Ed.), *Tagesbetreuung für Kinder Unter Dreijahren. Theorien und Tatsachen* (ss. 69-81). Berlin, Göttingen, Toronto: Seattle Verlag Hans Huber.
- Jahromi, Laudan B. ve Stifter, Cynthia A. (2008). Individual Differences in Preschoolers’ Self-Regulation and Theory of Mind. *Merrill-Palmer Quarterly*, S. 54(1), s. 125-150.
- Kabasakal, Zekavet ve Çelik, Neslihan (2010). Sosyal Beceri Eğitiminin İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeylerine Etkisi. *İlköğretim Online*, S. 9(1), s. 203-212.
- Karasar, Niyazi (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaya, Özlem Sevgi ve Akgün, Ege (2016). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Okula Uyum Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İlköğretim Online*, S. 15(4), s. 1311-1324.
- Kochanska, Grazyna; Coy, Katherine C. ve Murray, Kathleen T. (2001). The Development of Self-Regulation in the First Four Years of Life. *Child Development*, S. 72(4), s. 1091-1111. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00336>

- Koç, Canan (2014). Öğrenme Sürecinde Etkili Yardım İsteme: Bir Öz Düzenleme Stratejisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 13(50), s. 139-160. DOI: 10.17755/esosder.59638
- Koruklu, Nermin; Sağkal, Ali Serdar; Özdemir, Yalçın ve Kuzucu, Yaşar (2017). Çatışma Çözme ve Akran Arabuluculuk Eğitimi Programının Sosyal Duygusal Öğrenme ve Üstbilgi Becerileri Üzerindeki Etkisi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 8(2), s. 66-80.
- Kotil, Çiğdem (2010). *Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Yeni Başlayan 5 Yaş Çocukların Sosyal-Duygusal Uyum Düzeylerine Annenin Ebeveyn Öz Yeterlik Algısı İle Okul Beklentilerine Uyum Düzeyinin Etkisi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kök, Mehmet; Koçyiğit, Sinan; Tuğluk, Mehmet Nur ve Bay, Erdal (2008). Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Görülen Sorunların Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 0(17), s. 82-93.
- Ladd, Gary W. ve Burgess, Kim B. (2001). Do Relational Risks and Protective Factors Moderate the Linkages Between Childhood Aggression and Early Psychological and School Adjustment? *Child Development*, S. 72(5), s. 1579-1601. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00366>
- Matthews, Jamaal S.; Ponits, Claire Cameron ve Morrison, Frederick J. (2009). Early Gender Differences in Self-Regulation and Academic Achievement. *Journal of Educational Psychology*, S. 101(3), s. 689-704.
- McClelland, Megan M. ve Morrison, Frederick J. (2002). The Emergence of Learning-Related Social Skills in Preschool Children. *Early Childhood Research Quarterly*, S. 18(2003), s. 206-224. [https://doi.org/10.1016/S0885-2006\(03\)00026-7](https://doi.org/10.1016/S0885-2006(03)00026-7)
- Önder, Alev ve Gülay, Hülya (2010). 5-6 yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeğinin Güvenilirlik ve Geçerlik Çalışması. *Uluslar Arası Online Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 2(1), s. 204-224.
- Özdemir Kılıç, Gülden (2004). *Ailesiyle Birlikte Yaşayan ve Çocuk Yuvasında Kalan Çocukların Görsel Algılamaya Davranışı İle Okul Olgunluğu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir Topaloğlu, Ayşeğül (2013). *Etkinlik Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin Çocukların Akran İlişkilerine Etkisi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özgülük, Gülben (2006). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Tam ve Yarım Günlük Eğitim Programlarına Göre 5-6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal ve Duygusal Gelişimlerinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, Aslı (2008). *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim 1. ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Polat Unutkan, Özgül (2003b). *Marmara İlköğretim Hazır Oluş Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Standartizasyonu*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ponitz, Claire Cameron; McClelland, Megan M.; Matthews, J. S. ve Morrison, Frederick James (2009). A Structured Observation of Behavioral Self-Regulation and Its Contribution to Kindergarten Outcomes. *Developmental Psychology*, S. 45(3), s. 605-619. <http://dx.doi.org/10.1037/a0015365>
- Posner, Michael I. ve Rothbart, Mary K. (1998). Attention, Self-Regulation and Consciousness. *Philosophical Transactions B: Biological Sciences*, S. 353(1377), s. 1915-1927.
- Ramani, Geetha B., Brownell, Celia A. ve Campbell, Susan B. (2010). Positive and Negative Peer Interaction in 3- and 4- Year Olds in Relation to Regulation and Dysregulation. *The Journal of Genetic Psychology*, S. 171(3), s. 218-250. <https://doi.org/10.1080/00221320903300353>
- Rubin, Kenneth H. ve Burgess, Kim B. (2001). Social Withdrawal and Anxiety. In M. W. Vasey & M. R. Dadds (Eds.), *The Developmental Psychopathology of Anxiety* (pp. 407-434). New York: Oxford University Press.
- Sarı, Elif (2007). *Anasınıfına Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocukların, Annelerinin Çocuk Yetiştirme Tutumlarının, Çocuğun Sosyal Uyum ve Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Schunk, Dale H. ve Zimmerman, Barry J. (2007). Influencing Children's Self-Efficacy and Self-Regulation of Reading and Writing Through Modeling. *Reading and Writing Quarterly*, S. 23(1), s. 7-25. <https://doi.org/10.1080/10573560600837578>
- Schunk, Dale H. (2005). Commentary on Self-Regulation in School Contexts. *Learning and Instruction*, S. 15(2005), s. 173-177. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2005.04.013>
- Senemoğlu, Nuray (1994). Okul Öncesi Eğitim Programı Hangi Yeterlilikleri Kazandırmalıdır? *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 10, s. 21-30.
- Sezgin, Esin ve Demiriz, Serap (2016). Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeğinin (ÇODDÖ) Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 12(2), s. 702-718.
- Stipek, Deborah ve Byler, Patricia (2001). Academic Achievement and Social Behaviors Associated with Age of Entry Into Kindergarten. *Journal of Applied Developmental Psychology*, S. 22(2), s. 175- 189. [https://doi.org/10.1016/S0193-3973\(01\)00075-2](https://doi.org/10.1016/S0193-3973(01)00075-2)
- Stoeckli, Georg (2010). The Role of Individual and Social Factors in Classroom Loneliness. *The Journal of Educational Research*, S. 103(1), s. 28-39. <https://doi.org/10.1080/00220670903231169>
- Şahin, Fatma (2000). *Okul Öncesinde Fen Bilgisi Öğretimi ve Aktivite Örnekleri*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Tucker, Eric S. (2010). *Self-Regulation in Young Children in Foster Care: An Examination of the Influence of Maltreatment Type, Foster Parent Discipline Practices, and Type of Foster Boarding Home*. Doctorate Thesis, New York University, USA.
- Tutkun, Cansu; Tezel Şahin, Fatma ve Işıktekiner, Sabahat (2016). Eğitim Bilimlerinde Yenilikler ve Nitelik Arayışı. Demirel, Özcan ve Dinçer, Serkan (Ed.), *Dört-Beş Yaş Çocuklarının Öz düzenleme Becerilerinin İncelenmesi* içinde (s. 459-473). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldız, Vesile (1999). İşbirlikli Öğrenme İle Geleneksel Öğrenme Grupları Arasındaki Farklar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 16(17), s. 155-163.
- Yolcu, Sibel (2014). The Effects of Age, Gender, and Temperament Traits on School Adjustment for Preschool Children. *E-International Journal of Educational Research*, S. 5(2), s. 54-66. DOI: 10.19160/e-ijer.55208
- Yolcu, Sibel ve Tanış, Hatice Merve (2014). İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Uyum Düzeylerini Etkileyen Değişkenlerin İncelenmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 4(2), s. 130-141.
- Yörükoğlu, Atalay (2008). *Çocuk Ruh Sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yücesoy Özkan, Şerife; Gürsel, Oğuz ve Kırcaali İftar, Gönül (2014). Zihin Yetersizliği Olan Öğrencilere Yönelik Hazırlanan Kendini Yönetme Stratejileri Öğretim Paketinin Etkililiği. *İlköğretim Online*, S. 13(1), s. 94-108.
- Zimmerman, Barry (2000). Attaining Self-Regulation: A Social Cognitive Perspective. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich ve M. Zeidner (Eds.), *Handbook of self-regulation* (ss. 13-35). San Diego: Academic.